

Yttrande från Umeå kommun - Utredningen om styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi SOU 2017:22

Sammanfattning

Umeå kommun är positiv till styrmedel som främjar att vi använder och återanvänder produkter mer effektivt och som bidrar till att minska mängden avfall.

Vi har valt att granska utredningens förslag om att tillsätta en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi, öka tillgängligheten till bilpooler, underlätta för hushållen att förebygga avfall, samt att förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter. Vi ser generellt positivt på dessa förslag och vill betona vikten av att samordna och samverka initiativ och program kring cirkulär ekonomi. Vidare anser vi att företagen bör spela en aktiv roll i både att bidra till allmänt tillgängliga bilpooler och att hjälpa konsumenten om att förebygga avfall.

Synpunkter

Umeå kommun lämnar nedanstående synpunkter på utredningens förslag. Vi har valt att inte granska utredningens förslag om skattereduktion för hyr-, begagnat- och reparationstjänster, stärkt rätt att reklamera undermåliga produkter och ökad rättssäkerhet inom begagnathandel.

Förslag: tillsätt en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi

Umeå kommun delar bedömningen att det krävs uttalade ambitioner, mål och strategiskt sammanhang på nationell nivå, för att samordna och utveckla det gemensamma arbetet mot en cirkulär ekonomi. Förslaget med en delegation på högsta nivå som ska initiera arbetet och driva samverkan är bra.

UMEÅ
KOMMUN

Vi vill dock tydliggöra några aspekter som vi anser är viktiga vid utformning av en sådan delegation:

- Delegationens sammansättning bör inte bara vara av "teknisk karaktär", då avfallsförebyggande arbete till stor del handlar om att ändra attityder och konsumtionsbeteenden hos individer.
- Kommunala huvudmän för avfallshantering har generellt en stor praktisk kunskap om avfallshantering och bör på något sätt vara representerade i en delegation, som enligt utredningen ska bestå av politiker, näringsliv och andra aktörer.
- Delegationen föreslås under en begränsad tid och ska bland annat starta och driva den process som behövs för att få igång en nationell samverkan. Umeå kommun ser delegationen som en viktig nod bland många aktörer, men är tveksam till att den tidsbegränsade delegationen också ska utgöra ett eget kunskapscentrum.
- Det bör redan vid start finnas en strategi för hur kunskap och samarbeten tas till vara när delegationen avslutas.
- Vi vill också poängtera att utöver styrning på "högsta nivå" i ovan nämnda delegation, är det viktigt med samordning och vägledning i det dagliga och praktiska arbetet med avfallsförebyggande åtgärder. Utredningen innehåller inte några förslag på samordnande insatser mellan statliga myndigheters olika uppdrag på en sådan "lägre nivå".
- Cirkulär ekonomi skär genom många områden och det finns redan idag ett flertal statliga initiativ och program som inkluderar cirkulära frågeställningar, t.ex. Konsumentverkets forum för miljösmart konsumtion eller strategiska innovationsprogram från Vinnova. Här är det särskilt viktigt att det sker en samordning mellan alla delegationer och plattformar som etableras.

Förslag: Öka tillgängligheten till bilpooler

Umeå kommun ser positivt på utredningens förslag om att öka tillgänglighet till bilpooler. Många kommuner har idag öppna bilpooler för sina verksamheter och allmänheten. Företag verkar däremot inte dela fordon med varandra och inte öppna upp sina bilar för allmänheten. Vår synpunkt är att det behövs ett riktat styrmedel för företag som uppmuntrar till att använda sig av bilpoolsbilar och att dela med sig fordon till bilpoolen. Detta skulle bidra till att antalet allmänt tillgängliga bilpoolsfordon ökar och att det finns fler att välja för allmänheten, även i mer geografiskt spridda lägen.

En annan synpunkt vi har rör de kriterierna som föreslås för bilpoolsfordon. Här kommer utredningen fram till att miljökrav inte bör ställas på fordonen på nationell nivå då dessa blir snabbt inaktuella och det är resurskrävande att justera lagtexten tillräckligt ofta.

Umeå kommun anser att det är särskilt viktigt att säkerställa att bilpoolsfordon lever upp till aktuella trafiksäkerhets- och miljökrav. Till exempel skulle man kunna kräva att fordonet får vara maximalt 5 år gammalt och har inte körts mer än 15 000 mil.

UMEÅ
KOMMUN

Förslag: Underlätta för hushållen att förebygga avfall

Umeå kommun ser positivt på förslaget att kommuner får en tydligare roll i att informera om hur hushållen kan förebygga avfall, samt att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter. Vi tycker att det är bra att ett tydligare ansvar kan finansieras med hjälp av renhållningstaxan. Dock anser vi att en informationsskyldighet och en avfallsförebyggande roll även bör ligga på butiker och affärer där produktinköpen görs.

Förslag: Förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter

Umeå kommun tycker att det är ett bra förslag att kommuner och statliga myndigheter får ett särskilt ansvar att förebygga avfall i sin verksamhet, dels som förebild för andra och dels som användare av skattemedel. Ett tidsbegränsat statligt stöd till kommuner för att i uppstartsskedet underlätta kommunernas strategiska arbete kan vara lämpligt för att ge fart åt det avfallsförebyggande arbetet.

Att kommunerna via sin upphandling kan främja mer cirkulära affärsmodeller är positivt och skulle även innebära en effektivitetsvinst om t.ex. delandet av produkter ökar internt i organisationen, vilket skulle göra att mer resurser kan fördelas till kommunens kärnverksamheter.

Hans Lindberg
Kommunstyrelsens ordförande

Jonas Jonsson
stadsdirektör